

PÕHIKOOLI SAKSA KEELE LÕPUEKSAM 2006

Reet Jõgeva

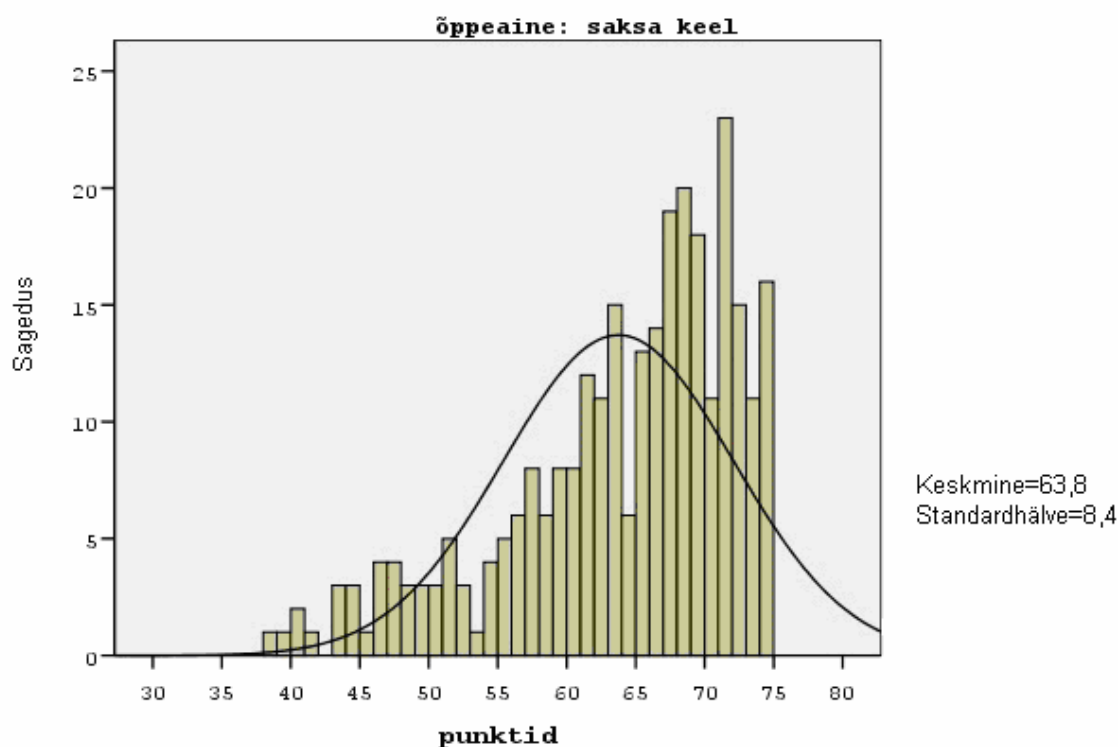
1. Lõpueksamil osalenute ja eksamitöö tulemuste üldandmed

Põhikooli saksa keele lõpueksam toimus 14. ja 15. juunil 2006. Eksami sooritas 287 eksaminandi.

Tabel 1. Üldstatistika

	2006. aasta saksa keele lõpueksam
Eksaminandide arv	287
Võimalik maksimaalne punktide arv	75
Saadud maksimaalne tulemus	75
Saadud minimaalne tulemus	38
Keskmine tulemus punktides	63,7
Keskmise sooritusprotsent	85,0
Keskmine hinne	4,3
Standardhälve	8,4

Histogram

Joonis 1. 2006. aasta saksa keele eksami tulemuste jaotuskõver

Saksa keele põhikooli lõpueksami keskmine tulemus (63,7 punkti 75st ehk keskmine sooritusprotsent 85,0) on väga hea, ka eksamil saadud minimaalne tulemus (38 punkti) on hea. Kindlasti on niivõrd suur keskmine tingitud asjaolust, et tegu on valikeksamiga, mille valivad tugevamad õpilased. 2006. aastal moodustasid valimi 247 saksa keelt A-keelena õppinud ja 40 saksa keelt B-keelena õppinud õpilast. Suurem osa neist (190 õpilast valimist) õpib saksa keelt süvendatult, st suurema nädalatundide arvuga,

kui riiklik õppekava ette näeb. Nn tavakoolidest osales saksa keele eksamil valdavalt alla 4 õpilase kooli kohta ning nende keskmine tulemus jäi vahemikku 43–74 punkti (57,3–98,7%).

Tabel 2. Üldstatistika kolme aasta järgi

	2004	2005	2006
Eksaminandide arv	355	290	287
Saadud maksimaalne tulemus punktides	75	75	75
Saadud minimaalne tulemus punktides	39	32,5	38
Keskmine sooritusprotsent	87,2	85,6	85,0
Standardhälve	6,7	8,3	8,4
Keskmine hinne	4,5	4,4	4,3

2006. aasta saksa keele põhikooli lõpueksami keskmine tulemus (85,0%) sarnaneb viimaste aastate keskmisega ning näitab, et ka sel aastal oli eksamitöö õpilastele jõukohane. Positiivseks võib pidada asjaolu, et 2006. aasta lõpueksamil oli minimaalne tulemus 38 punkti (50,7% maksimaalsest tulemusest), mis on eelmise aasta minimaalsest peagu 6 punkti võrra suurem. Samal ajal on aga põhikooli saksa keele lõpueksamil osalejate arv viimastel aastatel pidevalt kahanenud (tabel 2), eriti järsult on see vähenenud võrreldes 2004. aastaga.

Tabel 3. 2006. aasta lõpueksami põhinäitajad eksaminandide soo, kooli tüübi ja kooli asukoha järgi

	Kogu valim (N/M)	Gümnaasium/täiskasvanute gümnaasium	Põhikool	Suurlinnakool	Maa-konnakeskuse kool	Valla- ja väikelinnakool	Teeninduspiirkonnata kool
Eksaminandide arv	287 / 173 / 114	263 / 1	23	193	33	60	1
Keskmine sooritusprotsent	86,0 / 83,5	85,7 / 68,6	81,3	85,5	85,9	82,9	82,7
Standardhälve	16,4 / 17,4	8,3 / –	8,6	8,2	7,5	9,2	–
Saadud max tulemus punktides	75 / 75	75 / –	75	75	73,5	74	–
Saadud min tulemus punktides	39,5 / 38	38 / –	38,5	38	46	39,5	–

Kõige rohkem osales saksa keele põhikooli lõpueksamil neide (60,3% eksaminandide koguarvust), kes õpivad suurlinnagümnaasiumides. Neidude keskmised tulemused olid noormeeste omadest kahe protsendi võrra paremad.

Parimad keskmised tulemused olid gümnaasiumide õpilastel, põhikooliõpilaste keskmised tulemused olid umbes nelja protsendi võrra kehvemad. Paremini tegid töö maakonnakeskuste ja suurlinnade koolide õpilased.

Kokku osales 2006. aasta eksamil eksaminande 61 koolist, kusjuures 91,8% s koolidest jäi eksamil osalejate arv alla 7.

Tabel 4. Õpilaste aasta- ja eksamihinnete jaotus (%)

Hinded	1	2	3	4	5
Aastahinded	–	–	20,6	47,7	29,6
Eksamihinnet	–	–	12,9	47,4	39,7

Nagu selgub tabelist 4, ei olnud mitte ühegi õpilase aasta- ega eksamihinnetes hindeid „1” ja „2”. Hinne „3” oli aastahindena sagedamini kui eksamihindena. 54,1% aastahindeks „3” saanud õpilastest on saanud sama hinde ka eksamil, 45,9% neist sai aga eksamihindeks „4”. Saksa keele aastahinde „4” saanud õpilastest sai üle poole (56,1%) eksamil samuti „4”, 17,4% nendest sai eksamil kõrgema hinde („5”) ning 26,5%-l oli eksamil aastahindest madalam hinne („3”). 55,4% aastahindegaga „5” hinnatud õpilastest sai ka eksamitöö eest hinde „5”, 41,4%-l neist õpilastest oli eksamihinne palli võrra madalam („4”) ning 3,6%-l kahe palli võrra madalam („3”). Statistika põhjal võib väita, et eksamitöö oli õpilastele jõukohane.

Üldkokkuvõttes olid põhikooli saksa keele lõpueksami tulemused 2006. aastal väga head. Suuri erinevusi ei olnud ka kooli tüüpi ja asukohta arvestades. Olulisi erinevusi ei täheldatud neidude ja noormeeste tulemustes (tabel 3).

2. Eksamiosade analüüs

Põhikooli võõrkeele lõpueksami eesmärk on kontrollida õpitulemuste saavutatust neljas osaoskuses (kuulamine, lugemine, kirjutamine ja kõnelemine) ning keele struktuuri tundmist. Alljärgnevalt käsitletakse iga eksamiosa ülesandeid ja tulemusi eraldi.

Lõpueksam koosnes viiest osast – kuulamine, lugemine, keele struktuur, kirjutamine ja kõnelemine. Kõik osad olid võrdse kaaluga, st iga osa eest oli eksaminandidel võimalik saada 15 punkti, kogu eksami eest seega maksimaalselt 75 punkti. Eksami kogupikkus oli 120 minutit, mis jagunes kirjalikuks (kuulamine, lugemine, keele struktuur ja kirjutamine – 110 minutit) ja suuliseks osaks.

Tabel 5. Eksamiosade statistika 2006

Osa	Keskmine sooritusprotsent
Kuulamine	87,7
Lugemine	79,2
Keele struktuur	87,3
Kirjutamine	86,3
Suuline	84,9

2.1. Kuulamisosa tulemused

Kuulamisosaga kontrolliti õpilase oskust aru saada normaalse kõnetempo ja standardhääldusega saksakeelsest kõnest. Kuulamisel mõistab põhikooli lõpetaja kuuldu sisu, kasutades olenevalt kuulamisülesandest või vajadusest globaalset, selektiivset või detailset kuulamist. Kuulamisosa koosnes 2006. aasta lõpueksamil kahest ülesandest.

Esimene ülesanne oli lünktekst. Õpilased pidid kuulnud telefonikõne põhjal kirjutama lünkadesse puuduvat info. Lahendamiseks oli vaja kasutada selektiivset kuulamist. Selles ülesandes oli tegu ainult arvude (nt kuupäev, kellaeg, korterinumber, telefoninumber) (ära)tundmise ja ülesmärkimisega.

Teises ülesandes pidid õpilased kuulamisteksti põhjal otsustama õigete ja valede väidete üle. Selle ülesande lahendamiseks oli vaja selektiivset ja detailset kuulamist.

Üldiselt võib öelda, et kuulamisosa oli eksaminandidele igati jõukohane, isegi kerge. Keskmine punktisumma oli 13,3 punkti (87,7%), olles seega eksami kui terviku keskmisest sooritusest parem.

Nagu eelmiselgi aastal tehti 2006. a kuulamisosa esimene ülesanne paremini (92%) kui teine ülesanne (85%). Keegi ei lahendanud ülesandeid täiesti veatult. Ainult 9. küsimusega ei tulnud toime üle poole õpilastest (53%), kõige paremini vastati 3. küsimusele (97,9%).

Esimese ülesande raskemaiks osutus 1. küsimus, kus õpilased pidid täitma lünga lauses *Ich wollte dich fragen, ob du am Montag, dem 16. Juni Zeit hättest zum Babysitten*. Sellele lausele eelnes kuulamistekstis lause *Heute ist Sonntag, der 25. Mai*. Arvatavasti eksitas õpilasi kaks kuupäeva järjestikku ning lünka kirjutati esimesena kuuldud kuupäev.

Teises ülesandes oli kõige halvemini tehtud 9. küsimus (46,7%) – väide *Katja hat schon viele Jahre Leistungssport gemacht*. Kuulamistekstis oli lause *Früher bin ich einmal die Woche schwimmen gegangen, aber vor zwei Jahren habe ich mit Schwimmen als Leistungssport angefangen*. Õpilased ei teadnud arvatavasti hulgamäärsõna *viele* täpset tähendust, kuna paljud tõlgendasid kaht aastat kui 'palju aastaid'.

2.2. Lugemisosa tulemused

Lugemisosa eesmärk on kontrollida, kuidas on põhikooli lõpetaja omandanud erinevad lugemisstrateegiad ehk -stiilid (globaalne, selektiivne või detailne lugemine), et neid sõltuvalt vajadusest rakendada. Õpilane peab suutma leida tekstist talle vajalikku infot, tuletada konteksti abil tundmatute sõnade tähendust ning mõistma teksti või lause põhisisu. 2006. aasta lõpueksamil koosnes lugemisosa kahest ülesandest.

Esimene oli sobitusülesanne, kus eksaminandid pidid leidma väitena esitatud situatsioonikirjeldustele vastavad ajalehekuulutused.

Teises ülesandes pidid õpilased teksti „Mit dem Boot zum Unterricht“ põhjal otsustama antud väidete õigsuse üle (õige/vale).

Lugemisosa keskmine tulemus 11,9 punkti (79,2%) näitab, et osa kuulub eksami keskmise raskusastmega osade hulka, olles kogu eksami keskmisest sooritusest (85,0%) kehvem. Erinevalt kahest eelmisest aastast oli 2006. aasta lõpueksami lugemisosa teine ülesanne keskmiselt (80,8%) märksa paremini tehtud kui esimene ülesanne (76,0%).

Esimeses lugemisülesandes tekitasid kõige rohkem raskusi 1. ja 4. küsimus (keskmine sooritusprotsent 51,6). 1. küsimuses pidi eksaminand leidma vastavasisulise kuulutuse lausele *Schmidts sind an der modernen Sportart mit Gehstöcken interessiert*. Sobiv kuulutus selle lause kohta kõlab nõnda: *Nordic Walking – diesen Wandersport gibt es am 15.06.06 [-]*. Siin ei ole tegemist saksa keele oskuse kontrollimisega, sest ingliskeelne väljend *Nordic Walking* ei pruugi kõigile õpilastele teada olla. Oleks vale arvata, et kõik õpilased oskavad ka inglise keelt. Sestap soovitame, et järgmistel eksamitel selliseid sõnu ei kasutataks. 4. küsimuse suurt vigade protsenti võib seletada õpilaste tähelepanematusega. Vastavasisuline kuulutus oli küll olemas, kuid selles sisalduvad kuupäevad ei sobinud.

Teises ülesandes olid raskeimad 6. (keskmine sooritus 62,7%), 9. (65,5%) ja 11. küsimus (59,9%). Tähelepanu tuleks pöörata 11. küsimusele. Nagu kuulamisosa 9. küsimuses kasutati selleski hulgamäärsõna, sel korral *einige*, mis palju segadust tekitas. Nimelt sisaldus lugemistekstis lause *Dann gibt es noch einen etwa 300 Meter langen Fußweg, an dessen Ende eine Fähre wartet*. Väide, mille õigsuse üle õpilased otsustama pidid, oli järgmine: *Der Bus stoppt einige hundert Meter vor der Fähre*.

Samal ajal oli lugemisosas küsimusi, millele vastati väga hästi, nt 2. (99,3%), 5. (92,3%) ja 8. (92%) küsimus.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et nii ajalehekuulutused kui ka noorteajakirjast JUMA pärit tekst olid õpilastele arusaadavad ja sisaldasid vaid üksikuid sõnu, mis ei kuulu põhikooli aktiivsesse sõnavarasse, kuid mida õpilased tänu kontekstile mõistsid hästi.

2.3. Keele struktuuri osa tulemused

Keele struktuuri ja sõnavara osa peab näitama, kui hästi põhikooli lõpetaja valdab põhigrammatikat ning tunneb põhisõnavara.

Keele struktuuri osa koosnes kolmest ülesandest:

- 1) ülesanne 1: eksaminandid pidid leidma etteantud sõnadest (sõnasõel) lünka õige sõna. Ära tuli tunda õige sõnaliik ja grammatiline vorm;
- 2) ülesanne 2: valikvastustega lünkülesanne, kus õpilane pidi valima igasse lünka kolmest variandist sobiva. Eelkõige tuli ära tunda õige grammatiline vorm;
- 3) ülesanne 3: etteantud tegusõna tuli panna täismineviku aega.

Üldiselt said eksaminandid grammatikaosaga väga hästi hakkama: keskmine sooritus (87,3%) oli parem kogu eksami keskmisest (85,0%). Võrreldes erinevaid ülesandeid tulid õpilased kõige paremini toime esimese ülesandega (89,0%), teise ja kolmanda ülesande keskmised tulemused olid peaaegu võrdsed (86,9% vs. 86,8%). Enim eksiti 3. (keskmine sooritus 85%) ja 4. (80,1%) küsimusele vastamisel.

Teise ülesande, mis kontrollis põhikoolis omandatud keeleteadmiste rakendamise oskust valikvastustega lünkteksti kaudu, tegid õpilased väga hästi. Rohkem eksiti (seda ainult teiste keele struktuuri ülesannetega võrreldes) 9. (keskmine sooritus 65,2%; *Sie wollte **sie** (die Brille)* (etteantud valikutes **es ja denen**) *nicht tragen*) ning 12. küsimusele (keskmine sooritus 61,3%; *Ich hatte ein **altes*** (etteantud valikutes **alt ja älter**) *Nachthemd mit Spitzen von meiner Mutter mit*) vastates.

Kolmas ülesanne, mis eeldas tegusõna põhivormide tundmist ja täismineviku moodustamise oskust, lahendati samuti väga edukalt (86,6%). Kõige rohkem vigu oli 30. küsimuse vastustes (*Danach hat er eine Stunde in HL-Supermarkt **verbracht***).

On väga positiivne, et keele struktuuri esimeses ja teises ülesandes on tegemist seotud tekstidega, sest see annab õpilastele ette loogilise konteksti ja toetab valikute tegemist õigete struktuuride leidmisel. Ka kolmandas ülesandes on laused tegija ning tegevuste ajalise järjestuse kaudu omavahel seotud, andes reaalse konteksti. Üksiklausete puhul võib alati tekkida kaasteksti puudumise tõttu rohkem vaieldavusi.

Hoolimata mõnest üksikküsimusest, mille keskmine lahendus oli kehvem, kuid seda üksnes teiste üksikküsimustega võrreldes, näitasid õpilased keele struktuuri osas häid keeleteadmisi. Niivõrd väheste eksimuste puhul ei saa väita, et õpilased mingis grammatikavaldkonnas nõrgemad oleksid.

2.4. Kirjutamisosa tulemused

Kirjutamisülesanded peavad näitama, kuivõrd on õpilane omandanud õppekavas esitatud kirjutamisoskuse nõuded: põhikooli lõpetaja oskab kirjutada lihtsat seotud teksti (isiklik kiri, õnnitlus-, tervitus- või tänukaart, küllakutse, teade, lühiessee, lühireferaat, lihtne jutustav või kirjeldav tarbekiri).

Kirjaliku väljendusoskuse osa sarnanes ülesehituselt ja mahult möödunud aastasega, ka hindamiskriteeriumid jäid samaks. Kirjutamisosa koosnes kahest ülesandest, mis mõlemad olid suunatud konkreetsele lugejale ning kus oli määratud, miks, kellele ja mida peab kirjutis sisaldama.

Esimeses ülesandes pidi eksaminand etteantud situatsiooni põhjal kirjutama meili. Vahetusõpilasena Saksamaal olles tuli kirjutada oma sakslasest kaasõpilasele Petrale.

Teine ülesanne oli isikliku kirja kirjutamine sakslasest kirjasõbrale, lähtudes etteantud situatsioonist ja sisupunktidest. Kirjutada tuli vähemalt 100 sõna.

Mõlemad ülesanded on sisult küll elulähedased, kuid posti teel kirjavahetuse pidamine ei ole tänapäeva noorte hulgas enam kuigi levinud.

Elektronkirja puhul hinnati ülesandes nõutud kolme sisupunkti olemasolu (põhjendust, miks õpilane koolist puudus; selgitust, millal ta jälle kooli tuleb; info küsimist koduülesannete kohta). Seega võis ülesande eest saada maksimaalselt 3 punkti. 2006. aasta eksamil oli hindamisjuhendis esimest korda tingimus, et kui elektronkirjas on rohkem kui kaheksa mis tahes tüüpi viga, arvatakse esimese ülesande kogupunktiarvust maha 1 punkt, st lisaks kommunikatiivsele aspektile arvestati hinnates ka keelelist õigsust.

Elektronkirja eest saadud keskmine punktisumma oli 2,6 (86,6%) ning 72,5% õpilastest teenis kolm punkti, mis on väga hea tulemus. Ainult 2,1% õpilastest sai selle ülesande eest miinimumpunktid – ühe punkti. Valdav osa töedest oli kirjutatud nõuetekohaselt, st olid olemas kõik nõutud sisupunktid. Alla maksimumi punktide puhul oli enamasti tegemist töödega, kus oli üle 8 keelevea või oli ülesande aluseks olevast situatsioonikirjeldusest valesti aru saadud. Näiteks arvas paar õpilast, et nad viibivad nädala vahetusõpilasena Saksamaal ja saabuvad varsti Eestisse tagasi. Nõnda palusid nad, et kaasõpilased Eestist neile koduülesanded saadaksid.

Teise ülesande keskmine tulemus oli 10,2 punkti (85,3%), mis on vaid ühe protsendi võrra väiksem esimese ülesande keskmisest (erinevus ei ole statistiliselt oluline). Eksaminandidel tuli isikliku kirja vormis vastata sakslasest kirjasõbra Marcuse kirjale ning lähtuda kirjutades järgmistest sisupunktidest: 1) mis on õpilase lemmikained ning mis aineid ta nii meelsasti ei õpi ja miks; 2) kuidas meeldib õpilasele saksa keel ja miks; 3) mida on õpilane viimasel ajal huvitavat teinud; 4) mida soovib õpilane kirjasõbralt Marcuselt teada saada. Selles ülesandes oli määratud ka sõnade arv – vähemalt 100 sõna. Eksaminandidelt oodati isiklikule kirjale omaseid alguse- ja lõpuväljendeid ning korrektset vormistust.

Isikliku kirja puhul hinnati järgmisi aspekte:

- 1) kirja sisu lähtuvalt tööjuhendis esitatud neljast sisupunktist (2 punkti);
- 2) kommunikatiivsus (1 punkt),
- 3) kirja vorm (kuupäev, kirja alguse- ja lõpulaused, viisakusavaldused) (1 punkt);
- 4) grammatiline korrektsus nii vormi- kui ka lauseõpetuse seisukohast (3 punkti);
- 5) väljendusoskus (sobiva sõnavara kasutamine) (3 punkti);
- 6) lauseehituse mitmekesisus (liitlausete kasutamine) (1 punkt);
- 7) õigekiri ja kirjavahemärkide kasutamine (1 punkt).

Erinevaid hinnatud aspekte võrreldes võiks esile tõsta sisu ja kommunikatiivsuse eest saadud keskmised punktid (96,6%). Tööde sirvimise ja analüüsi põhjal võib öelda, et enamik õpilasi oli kõik neli sisupunkti oma kirjas ära maininud. Oli töid, kus seda oli tehtud äärmiselt sisutihedalt ja põhjendatud arukalt, nt *Mulle meeldib saksa keelt õppida, sest saksa keel on Euroopas väga oluline võõrkeel*. Samas oli ka töid, kus põhjendus oli väga pinnapealne, nt *Mulle meeldib saksa keel, sest saksa keele tund on lõbus*. Kirja vormistamise eest saadud keskmine tulemus oli 90%. See on tõesti aspekt, mida on võimalik eksamiks korralikult ette valmistada ning mis ei ole seotud eriliste ootamatustega. Kõige väiksem oli sooritusprotsent (85,3) keelelise õigsuse aspektide puhul.

Keeleliselt esinevad kirjutajatel samad vead, mis varasematelgi aastatel:

- 1) õigekiri (nt *Biology, Matematik, Hobbyis, Eksamen, zehen* jne);
- 2) väike ja suur algustäht (nt *Deutsche Schüler, etwas neues und interessantes* jne);
- 3) tegusõnade reksioon (nt *Ich warte dein Brief*);
- 4) lauseehitus ja sõnajärg lauses.

Samal ajal oli heameel tõdeda, et eksaminandid tegid suhteliselt vähe vigu nimisõnu ja omadussõnu käänates ning tegusõnu pöörates.

Eksamitööde näidistena lisame kaks esimese ülesande (*E-Mail*) tööd, mida hinnati vastavalt 2 ja 3 punktiga. Teise ülesande (*persönlicher Brief*) näidistena esitame kolm tööd saadud punktide (vastavalt keskmine, hea ja väga hea) ning lühikommentaariga (vt lisa).

2.5. Suulise osa tulemused

Põhikooli võõrkeele lõpueksami suulise osaga kontrollitakse, kas ja kuidas suudab õpilane esitada lihtsat seotud teksti käsitletud temaatika piires loetu, kuuldu või kogetu edastamiseks järgmises vormis: (ümber)jutustus, (pildi, ruumi, isiku-) kirjeldus. Peale selle on eesmärk välja selgitada õpilase oskus osaleda vestluses, mis võib toimuda suunatud vestluse, suhtlussituatsiooni, rollimängu või intervjuu vormis. 2006. aasta eksami suuline osa koosnes kahest ülesandest.

Esimene ülesanne seisnes pildist lähtuvas seostatud monoloogis. Eksaminandile oli abiks kolm suunavat küsimust. Monoloogile järgnes suunatud vestlus eksamineerijaga pildi järgi. Vestluse aluseks olevad küsimused olid ainult eksamineerijal.

Teine ülesanne kontrollis igapäevaelusituatsioonidel põhineva rollimängu kaudu õpitud suhtlusväljendite kasutamist. Kuue erineva situatsiooni kirjeldust, millele õpilane pidi sobivalt reageerima, eksaminand enne ei teadnud, eksamineerija luges need ette eksami ajal.

Ka eksami suulise osa sooritasid õpilased hästi: tulemused kuuluvad saksa keele põhikooli lõpueksami keskmise raskusastmega osade hulka – keskmiselt saadi 12,7 punkti (84,8%).

Pildikirjelduse ja suunatud vestluse puhul hinnati ülesande täitmist ja interaktiivsust (3 punkti), väljendusoskust (3 punkti), grammatilist õigsust (3 punkti) ning hääldust ja intonatsiooni (3 punkti). Rollimängus oli iga situatsiooni eest võimalik saada 0,5 punkti, juhul kui saavutati kommunikatiivne eesmärk, kokku seega 3 punkti.

Õpilane sai lõpueksami suulises osas eksamipileti kahe teemaga, millest ta pidi välja valida ühe. Tabel 6 annab ülevaate suulises osas osalenud eksaminandide arvust erinevatel eksamipäevadel ning saavutatud keskmisest punktide arvust teemade kaupa kahel eksamipäevadel.

Tabel 6. Suulise osa teemad, eksaminandide arv ja keskmine tulemus

Teema	Eksaminandide arv	Keskmine sooritusprotsent
14. juuni 2006		
A-1 Mina	45	90,1
A-2 Maailm	16	84,2
A-3 Õppimine ja töö	47	86,1
A-4 Hobid ja kultuur	52	86,7
A-5 Sõbrad	24	87,2
Teema	Eksaminandide arv	Keskmine sooritusprotsent
15. juuni 2006		
B-1 Pereking ja kodu	40	78,3
B-2 Keskkond, kodukoht, Eesti	6	78,9

B-3 Saksa keelt kõnelevad maad	14	64,3
B-4 Igapäevane eluolu	28	87,9

Nagu tabelist 6 näha, osutusid kõige populaarsemateks teemadeks "Hobid ja kultuur", "Õppimine ja töö" ning "Mina". Kõige vähem valiti teemasid "Keskfond, kodukoht, Eesti" ja "Saksa keelt kõnelevad maad".

Keskmine tulemus ulatus 64,3%st (B-3 "Saksa keelt kõnelevad maad") kuni 90,1%ni (A-1 "Mina"). Kõikus ka erinevatel päevadel saadud keskmine punktide arv. Nii oli esimese päeva keskmine tulemus 86,9% ning teisel päeval vaid 77,3%. Kõige kessem tulemus oli 4 punkti ühel õpilasel. Maksimumpunktid saavutas 80 õpilast (27,8% eksaminandide koguarvust).

Nagu kirjutamisosas osutus ka suulises osas kõige raskemaks aspektiks grammatika, samal ajal sai ülesande täitmise ja häälduse eest peaaegu kaks kolmandikku õpilastest maksimumpunktid. Muidugi tuleb suulise osa puhul arvestada ka teatavat subjektiivsust, eriti mis puutub häälduse või väljendusoskuse hindamisesse.

Suulise osa kahe ülesande tulemusi võrreldes saadi paremad tulemused teises ülesandes, kus keskmine tulemus oli 86%, esimese ülesande eest oli see 84,6%.

3. Kokkuvõte, järeldused, ettepanekud

Põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava järgi on põhikooli lõpueksami eesmärk kontrollida, kas õpilased on omandanud saksa keele põhikooli ainekavas ettenähtud oskused ja teadmised. 7.–9. klassi võõrkeelte ainekavas on oodatavad õpitulemused määratud nelja osaoskusena (kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine). Kõiki neid osaoskusi kontrollib ka põhikooli lõpueksam. Neile lisandub kolmest ülesandest koosnev keele struktuuri osa, mis näitab õpilase orienteerumist saksa keele grammatikas (sõnaliigid, grammatilised vormid). Ülesandeid koostades on lähtutud ainekavas esitletud teemavaldkondadest ning on järgitud kõiki õpitulemustes esitatud punkte.

Saksa keele põhikooli 2006. aasta lõpueksamitöö oli nii sisult (tekstide ja piltide valik) kui ka vormilt (ülesannete tüübid) eakohane ja vaheldusrikas. Töös on piisavalt eri liiki ülesandeid ning mõõdetud kõiki ainekavas nimetatud osaoskusi. Kuulamise ja lugemise mõõtmiseks on kasutatud reprodutiivseid ülesandeid (alternatiivvastustega (õige/vale) ülesandeid, sobitusülesandeid, lünktekste). Samalaadsed on ka keele struktuuri tundmist kontrollivad ülesanded. Kõnelemise ja kirjutamise kui produktiivsete osaoskuste kontrollimiseks sisaldab eksamitöö seevastu loovülesandeid (meili ja isikliku kirja kirjutamist, pildi kirjeldamist, vestluses osalemist, rollimängu). Suulise ja kirjaliku osa puhul hinnatakse nii sisu adekvaatsust kui ka keelelist korrektsust (väljendusoskust, grammatilist õigsust, lauseehitust, õigekirja, hääldust). Seega kontrollitakse eksamil erinevate ülesannetega nii keelekasutuse korrektsust kui ka väljendus- ja argumenteerimisoskust.

Üldjoontes oli 2006. aasta lõpueksam nii sisu kui ka struktuur võrreldav 2005. aasta eksamiga. Samaks on jäänud eksamitöö osad ja võimalikud punktisummad osade eest. Põhimõttelisi muudatusi ei olnud ei suulise osa teemade valikus (nii 2005. kui ka 2006. aasta lõpueksami suulises osas on esindatud teemad "Ich", "Familie und Zuhause", "Freunde", "Umwelt, Heimatort, Estland", "Die Welt", "Länder, deren Sprache ich lerne", "Tägliches Leben", "Lernen und Arbeit", "Hobbys und Kultur") ega ka eksami teiste osade ülesannetes.

Statistilistele andmetele toetudes võib väita, et 2006. aasta eksamitöö ülesanded olid eksaminandidele täiesti jõukohased. Keskmine tulemus (63,7 punkti 75st) näitab, et töö osutus sellele sihtrühmale lihtsaks. Heade tulemuste põhjal võib järeldada, et õpilased on saanud väga hea ettevalmistuse

lõpueksami sooritamiseks. Nii kirjutamise kui ka suulise osa puhul valmistas hinnatavatest aspektidest kõige rohkem raskusi grammatika, suulise osas ka väljendusoskus. Alljärgnevalt mõned ettepanekud, kuidas vältida enim esinenud vigu.

Kirjutamisosas tegid õpilased kõige rohkem vigu õigekirjas, väikese ja suure algustähe, tegusõnade reksiooni ning lauseehituse puhul. Eksamiks valmistudes võiks neile veatüüpidele rohkem tähelepanu pöörata. Töodes võis täheldada, et kirju kirjutades ei mõtle õpilased eriti teksti sidususele. Tekstis olid küll ülesandes nõutud sisupunktid olemas, tihti puudusid aga üleminekud ühelt sisupunktilt teisele. Soovitame teha rohkem loovülesandeid (nt kirjad, õnnitluskaardid, küllakutsed, sisukokkuvõtted jne), kuna just sel puhul ei harjutata ainult üksikuid grammatilisi struktuure, vaid keele struktuuri tervikuna. Samal ajal pakuvad just loovülesanded hea võimaluse pöörata õpilaste tähelepanu ka teksti sidususele. Positiivsena võib esile tuua õpilaste head ettevalmistust kirja vormistamisel – enamik õpilasi (80–90%) sai nii elektronkirja kui ka isikliku kirja kirjutamise eest maksimumpunktid.

Nii kuulamis- kui ka lugemisosas puhul valmistas õpilastele enim probleeme hulgamäärsõnade (*viele, einige*) ühtne mõistmine. Näiteks arvasid paljud eksaminandid, et kaks aastat tähendab palju aastaid. Eksami koostajad võivad seletavatele sõnaraamatutele toetudes väita, et palju on rohkem kui kaks, aga õpilaste jaoks võib kaks aastat nende elus tunduda tõepoolest paljude aastatena. Et sääraseid arusaamatusi vältida, soovitame selgitada nende määrsõnade täpset tähendust. Valikvastustega ja sobitusülesannete puhul peaks õpilaste tähelepanu juhtima eelkõige aja ja kohaga seotud nüanssidele. Nii valiti lugemisosas (4. küsimus) õigeks kuulutus, mis vastas ülesandes esinenud väitele küll sisuliselt, kuid mitte ajaliselt.

Et saksa keele põhikooli lõpueksamitöö on viimastel aastatel olnud ülesehituselt sarnane, mistõttu selleks on võimalik väga hästi valmistuda, võiks kaaluda mõningate ülesandetüüpide ja valikute muutmist. Nii kuulamis- kui ka lugemisoskust kontrollides võiks kasutada mõnd poolavatud või avatud ülesannet (nt küsimustele vastamine, lühikokkuvõtte tegemine või tekstist olulisema esiletoomine), sest seni kasutusel olnud reproduktiivsetes ülesannetes on juhuslikkusel küllaltki suur osakaal. Kirjalikus osas ei ole mõttekas anda kaht samalaadset ülesannet nagu meili ja kirja kirjutamine sakslasest sõbrale. Kuigi kirjade sisu on erinev, on ülesande vorm üsna sarnane. Pealegi pole kirja kirjutamine noorte hulgas enam aktuaalne. Sestap võiks põhikooli lõpetaja kirjutada tavakirja asemel näiteks lühiessee, mis on vastavuses ka põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekavaga. Meili puhul peaks aga määrama sõnade arvu, sest 2006. aasta eksamil oli töid, kus nõutud sisupunktid anti edasi pelgalt paari lühilausega. Nende kõrval võis leida töid, kus seda oli tehtud väga põhjalikult. Et lõpueksamitöö on olnud ilmselt liiga lihtne, millest annavad tunnistust eksaminandide väga head tulemused, tuleks ülesannete raskustaset veidi tõsta, nt koostada iga osaoskuse kontrollimiseks progresseeruva raskusastmega ülesanded.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et 2006. aasta saksa keele põhikooli lõpueksam oli eksami valinud õpilastele jõukohane ning kohati isegi liiga lihtne. Seega puudus töö ka eristusvõime, eriti kuulamis-, lugemis- ja keele struktuuri osas, kus valede vastuste osakaal oli liiga väike. Seepärast oleks mõttekas uurida eksami sihtrühma, et põhjendada lõpueksami n-ö liiga häid tulemusi.

Näidistööd

1.1. Meil sõbrale

Startseite ?

Nachricht schreiben

E-Mail SMS MMS FAX Grußkarte Video-Mail

Senden **Als Entwurf speichern**

An: Petra.Braun@web.de **Cc / Bcc**

Betreff: Fehlen in der Schule

Liebe Petra,

Hallo Petra, ich schreibe, weil ich nicht in die Schule

gewesen. Ich bin krank. Ich denke, dass ich komme in der

Schule Morgen oder nicht. Ich wis dass nicht.

Aber kannst du bitte schreibe mir, was sind die Hausauf-

gaben. In Matematic und Deutsch. Danke.

Ich warte auf deinem E-Mail.

Deine Marija

~ , 9

9,9,9

7,9,9

9,9,9

7,7,7

9

Punkte 1. ül. 1 2

Hinnang

Meili hinnati 2 punktiga. Õpilane oli oma kirjas käsitlenud kõiki nõutud sisupunkte, kuid üks punkt arvestati kogupunktiarvust maha seetõttu, et kiri sisaldas üle 8 keelevea.

1.2. Meil sõbrale

Nachricht schreiben Startseite ?

E-Mail SMS MMS FAX Grußkarte Video-Mail

An: Cc / Bcc

Betreff:

Liebe Petra,

ich bin eine Woche lang nicht in der Schule gewesen, weil ich sehr krank war. Jetzt ist es schon besser und ich versuche übermorgen zur Schule zu kommen. Ich weiß aber überhaupt nicht, was ihr gelernt habt. Könntest du mir deshalb die Hausaufgaben geben?

Bis bald

Marlen

Punkte 1. ül. 1 3

Hinnang

Elektronkirja eest sai õpilane maksimumpunktid. Eksaminand on end lühidalt ja konkreetselt kõigis nõutud selgitustes arusaadavaks teinud. Kiri on keeleliselt korrektne ning vastab igati nõuetele.

2.1. Isiklik kiri sõbrale

IV OSA. KIRJUTAMINE

REINSCHRIFT (PUHTAND)

Für Lehrer-
korrektur

Tartu, 14.06.06
Liebe Marcus!

g.

Ich danke dir für deinen Brief. Es war
interessant für mich.

Du fragst, welche Fächer mir gefällt
und welche nicht (gefällt) mir gefällt
natürlich Deutsch, Biologie, Handwerke
und Kunst. Meine Lieblingsfach ist Kunst,
weil in dieser Stunde sind alle Menschen
lustig. Mir nicht gefällt Geography,
weil es ist langweilig für mich.

g
a w

Ich denke Deutsch ist toll, weil
✓ Lehrerin ist gut und freundlich.
Deutsch ist interessant Sprache.

g

gg

gr

g

z

gg

gg

g a g

rg

In der letzten Jahr gehe ich in den
Gymnasium. Ich bleibe in meine
Schule.

Bitte schreibe für mich, was machst
du in der letzten Jahr und was
ist dein Lieblingsfach?

g

ww

Mit herzlichen Grüßen
Selma

PÕHIKOOLI LÕPUEKSAM SAKSA KEEL 2006

Õpetaja on andnud punkte järgmiselt:

- 1) kirja sisu – 1,5 punkti;
- 2) kommunikatiivsus – 1 punkt;
- 3) kirja vormistamine – 1 punkt;
- 4) grammatiline korrektsus – 1 punkt
- 5) väljendusoskus – 2 punkti
- 6) lauseehituse mitmekesisus – 0 punkti;
- 7) õigekiri ja kirjavahemärkide kasutamine – 1 punkt.

Hinnang

Kiri on korrekselt vormistatud (kirja algus ja lõpp), kuid ühe sisupunkti puudumise tõttu (eksaminand pole oma kirjas kirjutanud, mida ta viimasel ajal huvitavat on teinud) ei saa anda sisu eest maksimumpunkte. Ka põhjendused on liiga ühekülgsed ning mõttekäik suhteliselt lihtne. Kohati esineb tekstis seostamata lauseid. Sõnavara pole piisavalt vaheldusrikas ega mõningatel juhtudel ka teemakohane. Liitlausestest on kasutatud küll põhjuslauseid (*weil-Satz*), kuid mitte ühelgi korral õigesti. Tekstis on rohkesti keelevigu.

2.2. Isiklik kiri sõbrale

REINSCHRIFT (PUHTAND)	Für Lehrer- korrektur
Tartu, den 14. Juni	
Hallo Marcus!	
Danke für deinen Brief! Ich versuche deine Neugier zu befriedigen:	
Die Fächer, die ich gern mache, sind Kunst und Sport. Doch eigentlich sind sie keine richtigen Lernfächer. Fächer, die ich nicht so gern mache, sind Geschichte und Handwerken, weil Geschichte langweilig und Handwerken nicht richtig Handwerken ist. Deutsch finde ich ganz normal, weil Sprachen nützlich sind.	?
In der letzten Zeit bin ich viel in der Natur gewesen. Meistens sind wir zu Dritt. Letztes Mal haben wir den Sonnenaufgang beobachtet. Stunden lang haben wir fast überhaupt nicht gesprochen, was auch gut war. Es erscheint nicht sehr interessant, aber es ist es.	M, M
Ich möchte auch etwas von dich wissen: Was machst du in deiner Freizeit?	~
	g
Alles Gute!	
Dein Sander	

Õpetaja on andnud punkte järgmiselt:

- 1) kirja sisu – 1,5 punkti;
- 2) kommunikatiivsus – 1 punkt;
- 3) kirja vormistamine – 1 punkt;
- 4) grammatiline korrektsus – 3 punkti;
- 5) väljendusoskus – 3 punkti;
- 6) lauseehituse mitmekesisus – 1 punkt;
- 7) õigekiri ja kirjavahemärkide kasutamine – 1 punkt.

Hinnang

Kirja vormistus on korrektne. Nõutud sisupunktid on küll olemas, kuid kohati pealiskaudsed ning arusaamatud (seetõttu ka sisu eest 0,5 punkti vähem). Sõnavara ning lauseehitus on mitmekesised, aga esineb mõningaid keelevigu (eelkõige ortograafiavigu).

2.3. Isiklik kiri sõbrale

REINSCHRIFT (PUHTAND)

Für Lehrer-
korrektur

Tallinn, dem 14 Juni 2006

Lieber Marcus,

wie geht es dir? Mir geht es ganz gut: bald werde ich ja die 9. Klasse. Du hast gefragt, welche Fächer ich gern lerne und welche nicht so gern. Mein Lieblingsfach ist Geschichte, weil wir eine gute Lehrerin haben, die uns die Geschichte gut beibringt. Auch gehe ich gern in die Musikstunde, denn wir singen da sehr oft. Mathe mag ich überhaupt nicht: das ist schwer und unsere Lehrerin gibt uns viele mühsame Hausaufgaben auf, die viel Zeit in Anspruch nehmen. Deutsch finde ich gut. In der Deutschstunde diskutieren wir über aktuelle Probleme und alle können ihre Meinungen (aus) sagen. Deutsch klingt auch schön.

Du hast auch gefragt, was ich in der letzten Zeit Interessantes gemacht habe. Ich fahre mit meinen Freunden ins Grüne und wir übernachteten dort in den Zelten. Es war spannend.

Wir haben im Wald sogar eine Ziege gesehen.

Aber du, was hast du in der letzten Zeit Interessantes gemacht? Gefällt dir auch Geschichte? Welche Musik hörst du gern?

Ich warte schon auf deine Antwort!

Viele Grüsse

deine Lina

Õpetaja on andnud punkte järgmiselt:

- 1) kirja sisu – 2 punkti;
- 2) kommunikatiivsus – 1 punkt;
- 3) kirja vormistamine – 1 punkt;
- 4) grammatiline korrektsus – 3 punkti;

- 5) väljendusoskus – 3 punkti;
- 6) lauseehituse mitmekesisus – 1 punkt;
- 7) õigekiri ja kirjavahemärkide kasutamine – 1 punkt.

Hinnang

Kiri on korrektselt vormistatud, iga sisupunkt on hästi põhjendatud. Õpilase sõnavara on väga mitmekesine, kiri on keeleliselt korrektne, lauseehitus ning teksti sidusus on väga hea. Selle kirja eest sai eksaminand maksimumpunktid.